

Εκκλησιασμός: Το πνευματικό λιμάνι των πιστών

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

Ἀγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου

Λιμάνια πνευματικὰ οἱ Ναοί

Μὲ λιμάνια μέσα στὸ πέλαγος μοιάζουν οἱ ναοί, ποὺ ὁ Θεὸς ἐγκατέστησε στὶς πόλεις· πνευματικὰ λιμάνια, ὅπου βρίσκουμε ἀπερίγραπτη ψυχικὴ ἡρεμία ὅσοι σ' αὐτὰ καταφεύγουμε, ζαλισμένοι ἀπὸ τὴν κοσμικὴ τύρβη. Κι ὅπως ἀκριβῶς ἓνα ἀπάνεμο κι ἀκύμαντο λιμάνι προσφέρει ἀσφάλεια στὰ ἀραγμένα πλοῖα, ἔτσι καὶ ὁ ναὸς σώζει ἀπὸ τὴν τρικυμία τῶν βιοτικῶν μεριμνῶν ὅσους σ' αὐτὸν προστρέχουν καὶ ἀξιῶναι τοὺς πιστοὺς νὰ στέκονται μὲ ἀσφάλεια καὶ ν' ἀκοῦνε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ μὲ γαλήνη πολλή.

Ὁ ναὸς εἶναι θεμέλιο τῆς ἀρετῆς καὶ σχολεῖο τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Πάτησε στὰ πρόθυρά του μόνο, ὁποιαδήποτε ὥρα, κι ἀμέσως θὰ ξεχάσεις τὶς καθημερινές

φροντίδες. Πέρασε μέσα, καὶ μία αὖρα πνευματικὴ θὰ περικυκλώσει τὴν ψυχὴ σου. Αὐτὴ ἡ ἡσυχία προξενεῖ δέος καὶ διδάσκει τὴ χριστιανικὴ ζωὴ· ἀνορθώνει τὸ φρόνημα καὶ δὲν σὲ ἀφήνει νὰ θυμᾶσαι τὰ παρόντα· σὲ μεταφέρει ἀπὸ τὴ γῆ στὸν οὐρανό. Κι ἂν τόσο μεγάλο εἶναι τὸ κέρδος ὅταν δὲν γίνεται λατρευτικὴ σύναξη, σκέψου, ὅταν τελεῖται ἡ Λειτουργία καὶ οἱ προφῆτες διδάσκουν, οἱ ἀπόστολοι κηρύσσουν τὸ Εὐαγγέλιο, ὁ Χριστὸς βρίσκεται ἀνάμεσα στοὺς πιστούς, ὁ Θεὸς Πατέρας δέχεται τὴν τελούμενη θυσία, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα χορηγεῖ τὴ δική Του ἀγαλλίαση, τότε λοιπόν, μὲ πόση ὠφέλεια πλημμυρισμένοι δὲν φεύγουν ἀπὸ τὸ ναὸ οἱ ἐκκλησιαζόμενοι;

Στὴν ἐκκλησίᾳ συντηρεῖται ἡ χαρὰ ὅσων χαίρονται· στὴν ἐκκλησίᾳ βρίσκεται ἡ εὐθυμία τῶν πικραμένων, ἡ εὐφροσύνη τῶν λυπημένων, ἡ ἀναψυχὴ τῶν βασανισμένων, ἡ ἀνάπαυση τῶν κουρασμένων. Γιατί ὁ Χριστὸς λέει: «Ἐλᾶτε σ’ ἐμένα ὅλοι ὅσοι εἰστε κουρασμένοι καὶ φορτωμένοι μὲ προβλήματα, κι ἐγὼ θὰ σᾶς ἀναπαύσω» (Ματθ. 11:28). Τί πιὸ ποθητὸ ἀπ’ αὐτὴ τὴ φωνή; Τί πιὸ γλυκὸ ἀπὸ τούτῃ τὴν πρόσκληση; Σὲ συμπόσιο σὲ καλεῖ ὁ Κύριος, ὅταν σὲ προσκαλεῖ στὴν ἐκκλησίᾳ· σὲ ἀνάπαυση ἀπὸ τοὺς κόπους σὲ παρακινεῖ· σὲ ἀνακούφιση ἀπὸ τὶς ὀδύνες σὲ μεταφέρει. Γιατὶ σὲ ξαλαφρώνει ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ἁμαρτημάτων. Μὲ τὴν πνευματικὴ ἀπόλαυση θεραπεύει τὴ στενοχώρια καὶ μὲ τὴ χαρὰ τὴ λύπη.

Γιατί δὲν ἐκκλησιάζεσαι;

Παρ’ ὅλα αὐτά, λίγοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἔρχονται στὴν ἐκκλησίᾳ. Τί θλιβερό! Στοὺς χοροὺς καὶ στὶς διασκεδάσεις τρέχουμε πρόθυμα. Τὶς ἀνοησίες τῶν τραγουδιστῶν τὶς ἀκοῦμε μὲ εὐχαρίστηση. Τὶς αἰσχρολογίες τῶν ἡθοποιῶν τὶς ἀπολαμβάνουμε γιὰ ὥρες, δίχως νὰ βαριόμαστε. Καὶ μόνο ὅταν μιλάει ὁ Θεός, χασμουριόμαστε, ξυνόμαστε καὶ ζαλιζόμαστε. Μὰ καὶ στὰ ἵπποδρόμια, μολονότι δὲν ὑπάρχει στέγη γιὰ νὰ προστατεύει τοὺς θεατὲς ἀπὸ τὴ βροχή, τρέχουν οἱ περισσότεροι σὰν μανιακοί, ἀκόμα κι ὅταν βρέχει ραγδαῖα, ἀκόμα κι ὅταν ὁ ἄνεμος σηκώνει τὰ πάντα. Δὲν λογαριάζουν οὔτε τὴν κακοκαιρία οὔτε τὸ κρύο οὔτε τὴν ἀπόσταση. Τίποτα δὲν τοὺς κρατάει στὰ σπίτια τους. Ὅταν, ὅμως, πρόκειται νὰ πᾶνε στὴν ἐκκλησίᾳ, τότε καὶ τὸ ψιλόβροχο τοὺς γίνεται ἐμπόδιο. Κι ἂν τοὺς ρωτήσεις, ποῖος εἶναι ὁ Ἄμως ἢ ὁ Ὀβδιού, πόσοι εἶναι οἱ προφῆτες ἢ οἱ ἀπόστολοι, δὲν μποροῦν ν’ ἀνοίξουν τὸ στόμα τους. Γιὰ τ’ ἄλογα, ὅμως, τοὺς τραγουδιστὲς καὶ τοὺς ἡθοποιοὺς μποροῦν σὲ πληροφορήσουν μὲ κάθε λεπτομέρεια. Εἶναι κατάσταση αὕτῃ;

Γιορτάζουμε μνημὲς ἁγίων, καὶ σχεδὸν κανένας δὲν παρουσιάζεται στὸ ναό. Φαίνεται πὼς ἡ ἀπόσταση παρασύρει τοὺς χριστιανοὺς στὴν ἀμέλεια· ἢ μᾶλλον ὄχι ἡ ἀπόσταση, ἀλλὰ ἡ ἀμέλεια μόνο τοὺς ἐμποδίζει. Γιατί, ὅπως τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν ποὺ ἔχει ἀγαθὴ προαίρεση καὶ ζῆλο νὰ κάνει κάτι, ἔτσι καὶ τὸν

ἀμελῇ, τὸν ράθυμο καὶ ἀναβλητικὸ ὅλα μποροῦν νὰ τὸν ἐμποδίσουν.

Οἱ μάρτυρες ἔχυσαν τὸ αἷμα τους γιὰ τὴν Ἀλήθεια, κι ἐσὺ λογαριάζεις μία τόσο μικρὴ ἀπόσταση; Ἐκεῖνοι θυσιάσαν τὴ ζωὴ τους γιὰ τὸ Χριστό, κι ἐσὺ δὲν θέλεις οὔτε λίγο νὰ κοπιάσεις; Ὁ Κύριος πέθανε γιὰ χάρη σου, κι ἐσὺ Τὸν περιφρονεῖς; Γιορτάζουμε μνηῆμες ἀγίων, κι ἐσὺ βαριέσαι νὰ ἔρθεις στὸ ναό, προτιμώντας νὰ κάθεσαι στὸ σπίτι σου; Καὶ ὅμως, πρέπει νὰ ἔρθεις, γιὰ νὰ δεῖς τὸ διάβολο νὰ νικιέται, τὸν ἅγιο νὰ νικάει, τὸ Θεὸ νὰ δοξάζεται καὶ τὴν Ἐκκλησίαν νὰ θριαμβεύει.

«Μὰ εἶμαι ἁμαρτωλός», λές, «καὶ δὲν τολμῶ ν' ἀντικρύσω τὸν ἅγιο». Ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶσαι ἁμαρτωλός, ἔλα ἐδῶ, γιὰ νὰ γίνεις δίκαιος. Ἦ μήπως δὲν γνωρίζεις, ὅτι καὶ αὐτοὶ ποὺ στέκονται μπροστὰ στὸ ἱερὸ θυσιαστήριο, ἔχουν διαπράξει ἁμαρτίες; Γι' αὐτὸ οἰκονόμησε ὁ Θεὸς νὰ ὑποφέρουν καὶ οἱ ἱερεῖς ἀπὸ κάποια πάθη, ὥστε νὰ κατανοοῦν τὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία καὶ νὰ συγχωροῦν τοὺς ἄλλους.

«Ἀφοῦ, ὅμως, δὲν τήρησα ὅσα ἄκουσα στὴν ἐκκλησία», θὰ μοῦ πεῖ κάποιος, «πῶς μπορῶ νὰ ἔρθω πάλι;». Ἔλα νὰ ξανακούσεις τὸν θεῖο λόγο. Καὶ προσπάθησε τώρα νὰ τὸν ἐφαρμόσεις. Ἄν βάλεις φάρμακο πάνω στὸ τραῦμα σου καὶ δὲν τὸ ἐπουλώσει τὴν ἴδια μέρα, δὲν θὰ ξαναβάλεις καὶ τὴν ἐπόμενη; Ἄν ὁ ξυλοκόπος, ποὺ θέλει νὰ κόψει μία βελανιδιά, δὲν κατορθώσει νὰ τὴ ρίξει μὲ τὴν πρώτη τσεκουριά, δὲν τὴ χτυπάει καὶ δεύτερη καὶ πέμπτη καὶ δέκατη φορά; Κάνε κι ἐσὺ τὸ ἴδιο.

Ἀλλά, θὰ μοῦ πεῖς, σ' ἐμποδίζουν νὰ ἐκκλησιαστεῖς ἡ φτώχεια καὶ ἡ ἀνάγκη νὰ ἐργαστεῖς. Ὅμως δὲν εἶναι εὐλογία καὶ τούτη ἡ πρόφαση. Ἐφτὰ μέρες ἔχει ἡ ἐβδομάδα. Αὐτὲς τὶς ἐφτὰ μέρες τὶς μοιράστηκε ὁ Θεὸς μαζί μας. Καὶ σ' ἐμᾶς ἔδωσε ἕξι, ἐνῶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ Του ἄφησε μία. Αὐτὴ τὴ μοναδικὴ μέρα, λοιπόν, δὲν δέχεσαι νὰ σταματήσεις τὶς ἐργασίες;

Καὶ γιατί λέω γιὰ ὁλόκληρη μέρα; Ἐκεῖνο ποὺ ἔκανε στὴν περίπτωση τῆς ἐλεημοσύνης ἡ χήρα τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ ἴδιο κάνε κι ἐσὺ στὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς μιᾶς μέρας. Ἔδωσε ἐκείνη δυὸ λεπτὰ καὶ πῆρε πολλὴ χάρη ἀπὸ τὸ Θεό. Δάνεισε κι ἐσὺ δυὸ ὥρες στὸ Θεό, πηγαίνοντας στὴν ἐκκλησία, καὶ θὰ φέρεις στὸ σπίτι σου κέρδη ἀμέτρητων ἡμερῶν. Ἄν ὅμως δὲν δέχεσαι νὰ κάνεις κάτι τέτοιο, σκέψου μήπως μ' αὐτὴ σου τὴ στάση χάσεις κόπους πολλῶν ἐτῶν. Γιατὶ ὁ Θεός, ὅταν περιφρονεῖται, γνωρίζει νὰ σκορπίζει τὰ χρήματα ποὺ συγκεντρώνεις μὲ τὴν ἐργασία τῆς Κυριακῆς.

Μὰ κι ἂν ἀκόμα ἔβρισκες ὁλόκληρο θησαυροφυλάκιο γεμάτο ἀπὸ χρυσάφι καὶ ἐξ αἰτίας τοῦ ἀπουσίαζες ἀπὸ τὸ ναό, θὰ ἦταν πολὺ μεγαλύτερη ἡ ζημιὰ σου· καὶ τόσο μεγαλύτερη, ὅσο ἀνώτερα εἶναι τὰ πνευματικὰ ἀπὸ τὰ ὑλικά. Γιατὶ τὰ ὑλικά πράγματα, κι ἂν ἀκόμα εἶναι πολλὰ καὶ τρέχουν ἄφθονα ἀπὸ παντοῦ, δὲν τὰ

παίρνουμε στην άλλη ζωή, δὲν μεταφέρονται μαζί μας στὸν οὐρανό, δὲν παρουσιάζονται στὸ φοβερὸ ἐκεῖνο βῆμα τοῦ Κυρίου. Ἀλλὰ πολλές φορές, καὶ πρὶν ἀκόμα πεθάνουμε, μᾶς ἐγκαταλείπουν. Ἀντίθετα, ὁ πνευματικὸς θησαυρὸς ποὺ ἀποκτοῦμε στὴν ἐκκλησία, εἶναι κτῆμα ἀναφαίρετο καὶ μᾶς ἀκολουθεῖ παντοῦ.

«Ναί, ἀλλὰ μπορῶ», λέει κάποιος ἄλλος, «νὰ προσευχηθῶ καὶ στὸ σπίτι μου». Ἀπατᾷς τὸν ἑαυτό σου, ἄνθρωπε. Βεβαίως, εἶναι δυνατόν νὰ προσευχηθεῖς καὶ στὸ σπίτι σου· εἶναι ἀδύνατον ὅμως νὰ προσευχηθεῖς ἔτσι, ὅπως προσεύχεσαι στὴν ἐκκλησία, ὅπου ὑπάρχει τὸ πλῆθος τῶν πατέρων καὶ ὅπου ὁμόφωνη κραυγὴ ἱκεσίας ἀναπέμπεται στὸ Θεό. Δὲν σὲ ἀκούει τόσο πολὺ ὁ Κύριος ὅταν Τὸν παρακαλεῖς μόνος σου, ὅσο ὅταν Τὸν παρακαλεῖς ἐνωμένος μὲ τοὺς ἀδελφούς σου. Γιατὶ στὴν ἐκκλησία ὑπάρχουν περισσότερες πνευματικὲς προϋποθέσεις ἀπ’ ὅσες στὸ σπίτι. Ὑπάρχουν ἡ ὁμόνοια, ἡ συμφωνία τῶν πιστῶν, ὁ σύνδεσμος τῆς ἀγάπης, οἱ εὐχὲς τῶν ἱερέων. Γι’ αὐτό, ἄλλωστε, οἱ ἱερεῖς προΐστανται τῶν ἀκολουθιῶν· γιὰ νὰ ἐνισχύονται μὲ τὶς δυνατότερες εὐχὲς τοὺς οἱ ἀσθενέστερες εὐχὲς τοῦ λαοῦ, κι ἔτσι ὅλες μαζί ν’ ἀνεβαίνουν στὸν οὐρανό.

Ὅταν προσευχόμαστε ὁ καθένας χωριστά, εἴμαστε ἀνίσχυροι· ὅταν ὅμως συγκεντρωνόμαστε ὅλοι μαζί, τότε γινόμαστε πιὸ δυνατοὶ καὶ ἐλκύουμε σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ τὴν εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ. Κάποτε ὁ ἀπόστολος Πέτρος βρισκόταν ἀλυσοδεμένος στὴ φυλακὴ. Ἐγίνε ὅμως θερμὴ προσευχὴ ἀπὸ τοὺς συναγμένους πιστούς, κι ἀμέσως ἐλευθερώθηκε. Τί θὰ μπορούσε, ἐπομένως, νὰ εἶναι πιὸ δυνατό ἀπὸ τὴν κοινὴ προσευχή, ποῦ ὠφέλησε κι αὐτοὺς ἀκόμα τοὺς στύλους τῆς Ἐκκλησίας;

Ἡ προσέλευσή μας στὸ Ναό

Σᾶς παρακαλῶ, λοιπόν, καὶ σᾶς ἱκετεύω, ἅς προτιμᾶτε ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἀσχολία καὶ φροντίδα τὸν ἐκκλησιασμό. Ἄς τρέχουμε πρόθυμα, ὅπου κι ἂν βρισκόμαστε, στὴν ἐκκλησία.

Προσέξτε, ὅμως, κανεῖς νὰ μὴν μπεῖ στὸν ἱερὸ αὐτὸ χῶρο, ἔχοντας βιοτικὲς φροντίδες ἢ περισπασμούς ἢ φόβους. Ἀλλὰ ἀφοῦ τ’ ἀφήσουμε ὅλα τοῦτα ἔξω, στὶς πύλες τοῦ ναοῦ, τότε ἅς περάσουμε μέσα. Γιατὶ ἐρχόμαστε στὰ ἀνάκτορα τῶν οὐρανῶν, πατᾶμε σὲ τόπους ποὺ ἀστράφτουν.

Ἄς διώξουμε ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας πρῶτα-πρῶτα τὴ μνησικακία, γιὰ νὰ μὴν κατακριθοῦμε, ὅταν παρουσιαστοῦμε μπροστὰ στὸ Θεὸ καὶ προσευχηθοῦμε λέγοντας: «Πάτερ ἡμῶν..., ἅφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν». Διαφορετικά, πῶς θέλεις νὰ φανεῖ ὁ Δεσπότης Χριστὸς γλυκὸς καὶ πρᾶος ἀπέναντί σου, ἀφοῦ ἐσὺ γίνεσαι στὸν συνάνθρωπό σου σκληρὸς

καὶ δὲν τὸν συγχωρεῖς; Πῶς θὰ μπορέσεις νὰ ὑψώσεις τὰ χέρια σου στὸν οὐρανό; Πῶς θὰ κινήσεις τὴ γλῶσσα σου σὲ λόγια προσευχῆς; Πῶς θὰ ζητήσεις συγγνώμη; Ἀκόμα κι ἂν θέλει ὁ Θεὸς νὰ συγχωρήσει τὶς ἁμαρτίες σου, δὲν Τὸν ἀφήνεις ἐσύ, ἐπειδὴ δὲν συγχωρεῖς τὸν πλησίον σου.

Ἡ ἀμφίεσή μας

Μὰ καὶ ἡ ἐνδυμασία μας στὸ ναὸ νὰ εἶναι καλὴ ἀπὸ κάθε πλευρά. Νὰ εἶναι κόσμια καὶ ὄχι ἐξεζητημένη. Γιατί τὸ κόσμιο εἶναι σεμνόν, ἐνῷ τὸ ἐξεζητημένο εἶναι ἄσεμνο.

Αὐτὸ ἀκριβῶς μᾶς παραγγέλλει καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν λέει: «Θέλω νὰ προσεύχονται οἱ ἄνδρες σὲ κάθε τόπο, σηκώνοντας πρὸς τὸν οὐρανὸ χέρια ὅσια, χωρὶς ὀργὴ καὶ δισταγμὸ ὀλιγοπιστίας. Ἐπίσης καὶ οἱ γυναῖκες νὰ προσεύχονται μὲ ἀμφίεση σεμνή, στολίζοντας τὸν ἑαυτὸ τους μὲ σεμνότητα καὶ σωφροσύνη, ὄχι μὲ περίτεχνες κομμώσεις καὶ χρυσὰ κοσμήματα ἢ μαργαριτάρια ἢ ἐνδύματα πολυτελῆ, ἀλλὰ μὲ ὅ,τι ταιριάζει στὶς γυναῖκες ποὺ λένε ὅτι σέβονται τὸ Θεό, δηλαδὴ μὲ καλὰ ἔργα» (Α΄ Τιμ. 2:8-10). Ἄν, λοιπόν, ἀπαγορεύει στὶς γυναῖκες ἐκεῖνα ποὺ εἶναι ἀπόδειξη πλούτου, πολὺ περισσότερο ἀπαγορεύει ὅσα κινοῦν τὴν περιέργεια, ὅπως τὰ φτιασίδια, τὸ βάψιμο τῶν ματιῶν, τὸ κουνιστὸ βάδισμα, τὰ παράξενα ροῦχα καὶ τὰ παρόμοια.

Τί λές, γυναῖκα; Ἔρχεσαι στὸ ναὸ νὰ προσευχηθεῖς, καὶ στολίζεσαι μὲ χρυσαφικὰ καὶ χτενίζεσαι ἐπιτηδευμένα; Μήπως ἦρθες γιὰ νὰ χορέψεις; Μήπως γιὰ νὰ λάβεις μέρος σὲ γαμήλια γιορτῇ; Ἐκεῖ ἔχουν θέση τὰ χρυσαφικὰ καὶ οἱ πολυτέλειες· ἐδῶ δὲν χρειάζεται τίποτα ἀπ' αὐτά. Ἦρθες νὰ παρακαλέσεις τὸ Θεὸ γιὰ τὶς ἁμαρτίες σου. Τί στολίζεις, λοιπόν, τὸν ἑαυτὸ σου; Αὐτὴ ἡ ἐμφάνιση δὲν εἶναι γυναίκας ποὺ ἰκετεύει. Πῶς μπορεῖς νὰ στενάξεις, πῶς μπορεῖς νὰ δακρύσεις, πῶς μπορεῖς νὰ προσευχηθεῖς μὲ θέρμη, ἔχοντας τέτοια ἀμφίεση; Θέλεις νὰ φαίνεσαι εὐπρεπής; Φόρεσε τὸ Χριστὸ καὶ ὄχι τὸ χρυσό. Ντύσου τὴν ἐλεημοσύνη, τὴ φιланθρωπία, τὴ σωφροσύνη, τὴν ταπεινοφροσύνη. Αὐτὰ ἀξίζουν περισσότερο ἀπ' ὅλο τὸ χρυσάφι. Αὐτὰ καὶ τὴν ὠραία τὴν κάνουν ὠραιότερη καὶ τὴν ἄσχημη τὴν ὁμορφαίνουν. Νὰ ξέρεις, γυναῖκα, πῶς, ὅταν στολιστεῖς πολὺ, γίνεσαι πιὸ αἰσχρὴ κι ἀπὸ τὴ γυμνή, γιατί ἔχεις ἀποβάλλει πιὰ τὴν κοσμιότητα.

Προσοχὴ καὶ προσευχή

Ἀλλὰ καὶ ἡ διαγωγή μας, ὅσο βρισκόμαστε μέσα στὸ ναό, ἅς εἶναι ἡ πρέπουσα, ὅπως ἀρμόζει σὲ ἄνθρωπο ποὺ βρίσκεται μπροστὰ στὸ Θεό. Νὰ μὴν ἀσχολοῦμαστε μὲ ἄσκοπες συζητήσεις, μὰ νὰ στεκόμαστε μὲ φόβο καὶ τρόμο, μὲ προσοχὴ καὶ προθυμία, μὲ τὸ βλέμμα στραμμένο στὴ γῆ καὶ τὴν ψυχὴ ὑψωμένη στὸν οὐρανόν.

Γιατὶ ἔρχονται πολλοὶ στὴν ἐκκλησία, ἐπαναλαμβάνουν μηχανικὰ ψαλμοὺς καὶ

εύχες, καὶ φεύγουν, δίχως νὰ ξέρουν τί εἶπαν. Τὰ χεῖλη κινοῦνται, ἀλλὰ τ' αὐτιά δὲν ἀκοῦνε. Ἐσὺ δὲν ἀκοῦς τὴν προσευχή σου, καὶ θέλεις νὰ σὲ εἰσακούσει ὁ Θεός; Γονάτισα, λες· ἀλλὰ ὁ νοῦς σου πετοῦσε μακριά. Τὸ σῶμα σου ἦταν μέσα στὴν ἐκκλησία καὶ ἡ ψυχὴ σου ἔξω. Τὸ στόμα ἔλεγε τὴν προσευχή καὶ ὁ νοῦς μετροῦσε τόκους, συμβόλαια, συναλλαγές, χωράφια, κτήματα, συναναστροφές μὲ φίλους. Κι ὅλα αὐτὰ συμβαίνουν, γιατί ὁ διάβολος εἶναι πονηρός· ξέρει πῶς τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς κερδίζουμε πολλά, γι' αὐτὸ τότε ἐπιτίθεται μὲ μεγαλύτερη σφοδρότητα. Ἄλλες φορὲς εἴμαστε ξαπλωμένοι στὸ κρεβάτι, καὶ τίποτα δὲν σκεφτόμαστε· ἤρθαμε ὅμως στὴν ἐκκλησία νὰ προσευχηθοῦμε, καὶ ὁ διάβολος μᾶς ἔβαλε ἓνα σωρὸ λογισμούς, ὥστε καθόλου νὰ μὴν ὠφεληθοῦμε.

Ἄν, ἀλήθεια, ὁ Θεός σοῦ ζητήσῃ λόγο γιὰ τὴν ἀδιαφορία ἢ καὶ τὴν ἀσέβεια ποῦ δείχνεις στὶς λατρευτικὲς συνάξεις, τί θὰ κάνεις; Νά, τὴν ὥρα ποὺ Αὐτὸς σοῦ μιλάει, ἐσύ, ἀντὶ νὰ προσεύχεσαι, ἔχεις πιάσει κουβέντα μὲ τὸν διπλανό σου γιὰ πράγματα ἀνώφελα. Καὶ ὅλα τ' ἄλλα ἁμαρτήματά μας ἂν παραβλέψῃ ὁ Θεός, τοῦτο φτάνει γιὰ νὰ στερηθοῦμε τὴ σωτηρία. Μὴν τὸ θεωρεῖς μικρὸ παράπτωμα. Γιὰ νὰ καταλάβεις, τὴ βαρύτητά του, σκέψου τί γίνεται στὴν ἀνάλογη περίπτωση τῶν ἀνθρώπων. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι συζητᾷς μ' ἓνα ἐπίσημο πρόσωπο ἢ μ' ἓναν ἐγκάρδιο φίλο σου. Καὶ ἐνῶ ἐκεῖνος σοῦ μιλάει, ἐσὺ γυρίζεις ἀδιάφορα τὸ κεφάλι σου καὶ ἀρχίζεις νὰ κουβεντιάζεις μὲ κάποιον ἄλλο. Δὲν θὰ προσβληθεῖ ὁ συνομιλητὴς σου ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀπρέπειά σου; Δὲν θὰ θυμώσει; Δὲν θὰ σοῦ ζητήσῃ τὸ λόγο;

Ἀλίμονο! Βρίσκεσαι στὴ θεία Λειτουργία, κι ἐνῶ τὸ βασιλικὸ τραπέζι εἶναι ἐτοιμασμένο, ἐνῶ ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ θυσιάζεται γιὰ χάρη σου, ἐνῶ ὁ ἱερέας ἀγωνίζεται γιὰ τὴ σωτηρία σου, ἐσὺ ἀδιαφορεῖς. Τὴν ὥρα ποὺ τὰ ἑξαπτέρυγα Σεραφεῖμ σκεπάζουν τὰ πρόσωπά τους ἀπὸ δέος καὶ ὅλες οἱ οὐράνιες δυνάμεις μαζί μὲ τὸν ἱερέα παρακαλοῦν τὸ Θεὸ γιὰ σένα, τὴ στιγμὴ ποὺ κατεβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἡ φωτιὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ χύνεται ἀπὸ τὴν ἄχραντη πλευρά Του μέσα στὸ ἅγιο Ποτήριο, τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἡ συνείδησή σου, ἄραγε, δὲν σὲ ἐλέγχει γιὰ τὴν ἀπροσεξία σου; Σκέψου, ἄνθρωπέ μου, μπροστὰ σὲ Ποιὸν στέκεσαι τὴν ὥρα τῆς φρικτῆς μυσταγωγίας καὶ μαζί μὲ ποιοὺς – μὲ τὰ Χερουβεῖμ, μὲ τὰ Σεραφεῖμ, μὲ ὅλες τὶς οὐράνιες δυνάμεις. Ἀναλογίσου μαζί μὲ ποιοὺς ψάλλεις καὶ προσεύχεσαι. Εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ συνέλθεις, ὅταν θυμηθεῖς ὅτι, ἐνῶ ἔχεις ὑλικὸ σῶμα, ἀξιῶνεσαι νὰ ὑμνεῖς τὸν Κύριό της κτίσεως μαζί μὲ τοὺς ἀσώματους ἀγγέλους.

Μὴ συμμετέχεις, λοιπόν, στὴν ἱερὴ ἐκείνη ὑμνωδία μὲ ἀδιαφορία. Μὴν ἔχεις στὸ νοῦ σου βιοτικὲς σκέψεις. Διῶξε κάθε γήινο λογισμὸ καὶ ἀνέβα νοερὰ στὸν οὐρανό, κοντὰ στὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ. Πέταξε ἐκεῖ μαζί μὲ τὰ Σεραφεῖμ, φτερούγισε μαζί

τους, ψάλε τὸν τρισάγιο ὕμνο στὴν Παναγία Τριάδα.

Ἡ Θεία Κοινωνία

Καὶ σὰν ἔρθει ἡ στιγμή τῆς θείας Κοινωνίας καὶ πρόκειται νὰ πλησιάσεις τὴν ἁγία Τράπεζα, πίστευε ἀκλόνητα πὼς ἐκεῖ εἶναι παρὼν ὁ Χριστός, ὁ Βασιλιάς τῶν ὅλων. Ὅταν δεῖς τὸν ἱερέα νὰ σοῦ προσφέρει τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου, μὴ νομίσῃς ὅτι ὁ ἱερέας τὸ κάνει αὐτό, ἀλλὰ πίστευε ὅτι τὸ χέρι ποὺ ἀπλώνεται εἶναι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς ποὺ λάμπρυνε μὲ τὴν παρουσία Τοῦ τὴν τράπεζα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, Αὐτὸς καὶ τώρα διακοσμεῖ τὴν Τράπεζα τῆς θείας Λειτουργίας. Παραβρίσκεται πραγματικὰ καὶ ἐξετάζει τοῦ καθενὸς τὴν προαίρεση καὶ παρατηρεῖ ποιὸς πλησιάζει μὲ εὐλάβεια ταιριαστὴ στὸ ἅγιο Μυστήριον, ποιὸς μὲ πονηρὴ συνείδηση, μὲ σκέψεις βρωμερὲς καὶ ἀκάθαρτες, μὲ πράξεις μολυσμένες. Ἀναλογίσου, λοιπόν, κι ἐσὺ ποιὸ ἐλάττωμά σου διόρθωσες, ποιὰν ἀρετὴ κατόρθωσες, ποιὰν ἁμαρτία ἔσβησες μὲ τὴν ἐξομολόγηση, σὲ τί ἔγινες καλύτερος. Ἄν ἡ συνείδησή σου σὲ πληροφορεῖ ὅτι φρόντισες ἀρκετὰ γιὰ τὴν ἐπούλωση τῶν ψυχικῶν σου τραυμάτων, ἂν ἔκανες κάτι περισσότερο ἀπὸ τὴ νηστεία, κοινώνησε μὲ φόβο Θεοῦ. Ἀλλιῶς, μεῖνε μακριὰ ἀπὸ τὰ ἄχραντα Μυστήρια. Καὶ ὅταν καθαριστεῖς ἀπ' ὅλες τὶς ἁμαρτίες σου, τότε νὰ πλησιάσεις.

Νὰ προσέρχεστε, λοιπόν, στὴ θεία Κοινωνία μὲ φόβο καὶ τρόμο, μὲ συνείδηση καθαρὴ, μὲ νηστεία καὶ προσευχή. Χωρὶς νὰ θορυβεῖτε, χωρὶς νὰ ποδοπατᾶτε καὶ νὰ σπρώχνετε τοὺς διπλανοὺς σας. Γιατί αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴ μεγαλύτερη τρέλα καὶ τὴ χειρότερη περιφρόνηση τῶν θείων Μυστηρίων.

Πές μου, ἄνθρωπε, γιατί κάνεις θόρυβο; Γιατί βιάζεσαι; Σὲ πιέζει τάχα ἡ ἀνάγκη νὰ κάνεις τὶς δουλειές σου; Καὶ σοῦ περνάει ἄραγε, τὴν ὥρα ποῦ πᾶς νὰ κοινωνήσεις, ἡ σκέψη ὅτι ἔχεις δουλειές; Ἔχεις μήπως τὴν αἴσθηση ὅτι εἶσαι πάνω στὴ γῆ; Νομίζεις ὅτι βρίσκεσαι μαζί μὲ ἀνθρώπους καὶ ὄχι μὲ τοὺς χοροὺς τῶν ἀγγέλων; Μὰ κάτι τέτοιο εἶναι δεῖγμα πέτρινης καρδιάς...

Κάθε πότε νὰ κοινωνοῦμε;

Ὑπάρχει κι ἓνα ἄλλο θέμα: Πολλοὶ κοινωνοῦν μία φορὰ τὸ χρόνο, ἄλλοι δυὸ φορές, ἄλλοι περισσότερες. Ποιοὺς ἀπ' αὐτοὺς θὰ ἐπιδοκιμάσουμε; Ὅσους μιὰ φορὰ, ὅσους πολλὰς ἢ ὅσους λίγες φορές μεταλαβαίνουν; Οὔτε τοὺς μία οὔτε τὶς πολλὰς οὔτε τοὺς λίγες, μὰ ἐκείνους ποὺ πλησιάζουν στὸ ἅγιο Ποτήριον μὲ καρδιὰ ἀγνή, μὲ βίον ἀνεπίληπτον. Αὐτοὶ ἄς κοινωνοῦν πάντα. Οἱ ἄλλοι, οἱ ἀμετανόητοι ἁμαρτωλοί, ἄς μένουν μακριὰ ἀπὸ τὰ ἄχραντα Μυστήρια, γιατί ἀλλιῶς κρίμα καὶ καταδίκη, ἐτοιμάζουν γιὰ τὸν ἑαυτό τους. Ὁ ἅγιος ἀπόστολος λέει: «Ὅποιος τρώει τὸν ἄρτον καὶ πίνει τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου μὲ τρόπο ἀνάξιο, γίνεται ἔνοχος ἁμαρτήματος

ἀπέναντι στοῦ σώματος καὶ στοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου, προκαλώντας τὴν καταδίκη του» (Α΄ Κορ. 11:27, 29). Θὰ τιμωρηθεῖ, δηλαδή, τόσο αὐστηρά, ὅσο καὶ οἱ σταυρωτὲς τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ κι ἐκεῖνοι ἔγιναν ἔνοχοι ἁμαρτήματος ἀπέναντι στοῦ σώματος Του.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ἔχουν φτάσει σὲ τέτοιο σημεῖο περιφρονήσεως τῶν ἁγίων Μυστηρίων, ὥστε, ἐνῶ εἶναι γεμάτοι ἀπὸ ἀμέτρητες κακίες καὶ δὲν διορθώνουν καθόλου τὸν ἑαυτό τους, κοινωνοῦν στὶς γιορτὲς ἀπροετοίμαστοι. Μὴ γνωρίζοντας ὅτι προϋπόθεση τῆς θείας Κοινωνίας δὲν εἶναι ἡ γιορτὴ, ἀλλὰ, καθὼς εἴπαμε, ἡ καθαρὴ συνείδηση. Καὶ ὅπως αὐτὸς ποὺ δὲν αἰσθάνεται κανένα κακὸ στὴ συνείδησή του, πρέπει καθημερινὰ νὰ προσέρχεται στὴ θεία Κοινωνία, ἔτσι κι αὐτὸς ποὺ εἶναι φορτωμένος ἁμαρτήματα καὶ δὲν μετανοεῖ, πρέπει νὰ μὴν κοινωνεῖ οὔτε στὴ γιορτὴ. Γι’ αὐτὸ καὶ πάλι σᾶς παρακαλῶ ὅλους νὰ μὴν πλησιάζετε στὰ θεῖα Μυστήρια ἔτσι ἀπροετοίμαστοι κι ἐπειδὴ τὸ ἀπαιτεῖ ἡ γιορτὴ, ἀλλὰ, ἂν κάποτε αποφασίσετε νὰ λάβετε μέρος στὴ θεία Λειτουργία καὶ νὰ κοινωνήσετε, νὰ καθαρίζετε καλὰ τὸν ἑαυτό σας, ἀπὸ πολλὰς μέρες πρὶν, μὲ τὴ μετάνοια, τὴν προσευχή, τὴν ἐλεημοσύνη, τὴ φροντίδα γιὰ τὰ πνευματικὰ πράγματα.

Παραμονὴ ὡς τὴν ἀπόλυση

Ἦρθες, λοιπόν, στὴν ἐκκλησία καὶ ἀξιώθηκες νὰ συναντήσεις τὸ Χριστό; Μὴ φύγεις, ἂν δὲν τελειώσει ἡ ἀκολουθία. Ἄν φύγεις πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπόλυση, εἶσαι ἔνοχος ὅσο κι ἓνας δραπέτης. Πηγαίνεις στὸ θέατρο καί, ἂν δὲν τελειώσει ἡ παράσταση, δὲν φεύγεις. Μπαίνεις στὴν ἐκκλησία, στὸν οἶκο τοῦ Κυρίου, καὶ γυρίζεις τὴν πλάτη στὰ ἄχραντα Μυστήρια; Φοβήσου τουλάχιστον ἐκεῖνον ποὺ εἶπε: «Ὅποιος καταφρονεῖ τὸ Θεό, θὰ καταφρονηθεῖ ἀπ’ Αὐτόν» (Πρβλ. Παροιμ. 13:13).

Τί κάνεις, ἄνθρωπε; Ἐνῶ ὁ Χριστὸς εἶναι παρών, οἱ ἄγγελοί Του παραστέκονται, οἱ ἀδελφοί σου κοινωνοῦν ἀκόμα, ἐσὺ τοὺς ἐγκαταλείπεις καὶ φεύγεις; Ὁ Χριστὸς σου προσφέρει τὴν ἁγία σάρκα Του, κι ἐσὺ δὲν περιμένεις λίγο, γιὰ νὰ Τὸν εὐχαριστήσεις ἔστω μὲ τὰ λόγια; Ὅταν παρακάθεσαι σὲ δεῖπνο, δὲν τολμᾷς νὰ φύγεις, ἔστω κι ἂν ἔχεις χορτάσει, τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ φίλοι σου κάθονται ἀκόμα στὸ τραπέζι. Καὶ τώρα ποὺ τελοῦνται τὰ φρικτὰ Μυστήρια τοῦ Χριστοῦ, τ’ ἀφήνεις ὅλα στὴ μέση καὶ φεύγεις;

Θέλετε νὰ σᾶς πῶ τίνας τὸ ἔργο κάνουν ὅσοι φεύγουν πρὶν τελειώσει ἡ θεία Λειτουργία καὶ δὲν συμμετέχουν ἔτσι στὶς τελευταῖες εὐχαριστήριες εὐχές; Ἴσως εἶναι βαρὺ αὐτὸ ποὺ πρόκειται νὰ πῶ, μὰ πρέπει νὰ τὸ πῶ. Ὅταν ὁ Ἰούδας πῆρε μέρος στὸν Μυστικὸ Δεῖπνο τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ ὅλοι ἦταν καθισμένοι στὸ τραπέζι, αὐτὸς σηκώθηκε πρὶν ἀπὸ τοὺς ἄλλους κι ἔφυγε. Ἐκεῖνον, λοιπόν, τὸν Ἰούδα

μιμοῦνται... Ἄν δὲν ἔφευγε τότε ἐκεῖνος, δὲν θὰ γινόταν προδότης, δὲν θὰ χανόταν. Ἄν δὲν ξεχώριζε τὸν ἑαυτό του ἀπὸ τὸ ποῖμνιο, δὲν θὰ τὸν ἔβρισκε μόνο του ὁ λύκος, γιὰ νὰ τὸν φάει.

Μετὰ τὸν ἐκκλησιασμό

Ἐμεῖς ἂς ἀναχωροῦμε ἀπὸ τὴ θεία Λειτουργία σὰν λιοντάρια ποὺ βγάζουν φωτιά, ἔχοντας γίνει φοβεροὶ ἀκόμα καὶ στὸ διάβολο. Γιατὶ τὸ ἅγιο αἷμα τοῦ Κυρίου ποὺ κοινωνοῦμε, ποτίζει τὴν ψυχὴ μας καὶ τῆς δίνει μεγάλη δύναμη. Ὅταν τὸ μεταλαβαίνουμε ἄξια, διώχνει τοὺς δαίμονες μακριὰ καὶ φέρνει κοντά μας τοὺς ἀγγέλους καὶ τὸν Κύριο τῶν ἀγγέλων. Αὐτὸ τὸ αἷμα εἶναι ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν μας, μ' αὐτὸ λούζεται ἡ ψυχὴ, μ' αὐτὸ στολίζεται. Αὐτὸ τὸ αἷμα κάνει τὸ νοῦ μας λαμπρότερο ἀπὸ τὴ φωτιά, αὐτὸ κάνει τὴν ψυχὴ μας λαμπρότερη ἀπὸ τὸ χρυσάφι.

Προσελκύστε, λοιπόν, τοὺς ἀδελφούς μας στὴν ἐκκλησία, προτρέψτε τοὺς πλανημένους, συμβουλέψτε τους ὅχι μόνο μὲ λόγια, ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα. Κι ἂν ἀκόμα τίποτα δὲν πεῖς, ἀλλὰ βγεῖς ἀπὸ τὴν ἱερὴ σύναξη, δείχνοντας στοὺς ἀπόντες – καὶ μὲ τὴν ἐμφάνιση καὶ μὲ τὸ βλέμμα καὶ μὲ τὴ φωνὴ καὶ μὲ τὸ βάδισμα καὶ μ' ὅλη σου τὴ σεμνότητα – τί κέρδος ποὺ ἀποκόμισες ἀπὸ τὸ ναό, αὐτὸ εἶναι ἀρκετὸ γιὰ παραίνεση καὶ συμβουλή. Γιατὶ ἔτσι πρέπει νὰ βγαίνουμε ἀπὸ τὸ ναό, σὰν ἀπὸ τὰ ἱερὰ ἄδυτα, σὰν νὰ κατεβαίνουμε ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς οὐρανοὺς. Δίδαξε ὅσους δὲν ἐκκλησιάζονται ὅτι ἔψαλες μαζί μὲ τὰ Σεραφεῖμ, ὅτι ἀνήκεις στὴν οὐράνια πολιτεία, ὅτι συναντήθηκες μὲ τὸ Χριστὸ καὶ μίλησες μαζί Του. Ἄν ἔτσι ζοῦμε τὴ θεία Λειτουργία, δὲν θὰ χρειαστεῖ νὰ ποῦμε τίποτα στοὺς ἀπόντες. Ἀλλὰ βλέποντας ἐκεῖνοι τὴ δική μας ὠφέλεια, θὰ νιώσουν τὴ δική τους ζημιὰ καὶ θὰ τρέξουν γρήγορα στὴν ἐκκλησία, γιὰ ν' ἀπολαύσουν τὰ ἴδια ἀγαθὰ, μὲ τὴ χάρη καὶ φιланθρωπία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, στὸν ὁποῖο, μαζί μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, αἰώνια ἀνήκει ἡ δόξα.